

Czebaczek amurski, kielb amurski

Pseudorasbora parva

OPIS Ryba z rodziny karpiowatych o niewielkich rozmiarach maksymalnie do 15 cm; przeciętnie 8-9 cm długości. Posiada ciało wydłużone o lekko ściętnionym z boków pokroju. Zasadniczo ubarwienie żółtawozielone lub jasno szare, z ciemniejszym grzbietem i jaśniejszymi bokami i brzuchem. Łuski pokrywające ciało mają ciemno pigmentowany brzeg na

zewnątrznej ich krawędzi. U młodych osobników na bokach ciała wyraźny ciemny pas, zanikający z wiekiem. Głowa niewielka z małym wysuwalnym psykiem. Występuje wyraźny dymorfizm płciowy, zwłaszcza w okresie tarła. Wówczas u samców (większych od samic) pojawia się wtedy wysypka tarłowa, ubarwienie ciała ciemnieje, płetwy czernieją, wieczko skrzelowe opalizuje fioletowo.

BEHAVIOR Jest to ryba strefy przybrzeżnej zbiorników wodnych (litoral), zwykle bytująca wśród roślin wodnych, rzadko wypływająca na otwarte wody. Odżywia się głównie drobnymi bezkręgowcami z dominującym udziałem zooplanktonu oraz larw owadów. W ograniczonym stopniu żywi się też pokarmem roślinnym, detrytusem (martwą materią organiczną). Gatunek osiągający dojrzałość płciową już w 1 roku życia. W okresie tarła samiec, broni terytorium którym jest miejscem na którym składana jest ikra. Samiec opiekuje się nią do momentu wylęgu. Tarło jest porcyjne co oznacza w tym przypadku, że samice składają ikry do 3 razy w trakcie sezonu rozrodczego. Płodność waha się od kilkuset do kilku tysięcy ziaren ikry.

POCHODZENIE Naturalny zasięg występowania gatunku to subregion wschodnioazjatycki zwany mandżurskim do dorzecza Amuru przez wyspy japońskie po Tajwan. W Europie poraz pierwszy notowany w 1961 roku w Rumunii i Albanii, gdzie został zawleczony z materiałem zarybieniowym azjatyckich ryb karpiowatych (tołyg, amura). W Polsce stwierdzony po raz pierwszy w stawach koło Milicza w 1990 roku. Od tej daty ryba ta szeroko rozprzestrzeniła się praktycznie w całym kraju, głównie w środkowych i nizinnych regionach, zasiedlając stawy hodowlane, drobne zbiorniki, jeziora oraz rzeki – w tym również małe ciek i rowy melioracyjne.

OBCY GATUNEK INWAZYJNY

Czebaczek amurski jest uznawany za gatunek silnie ekspansywny. Duża plastyczność siedliskowa w połączeniu z wysokim tempem wzrostu populacji sprawia, że może on występować masowo.

W takim wypadku stanowi silną konkurencję wobec rodzimych gatunków ryb skutkującą ich eliminacją ze środowiska. Spowodowane jest to konkurencją o pokarm, żerowaniem czebaczka na ikrze i wylęgu innych gatunków i przenoszeniu patogenów i pasożytów. Na śmiertelny skutek konkurencji międzygatunkowej szczególnie narażone są takie gatunki rodzime jak: karaś pospolity (*Carassius carassius*), kielb (*Gobio gobio*), leszcz (*Abramis brama*), płoć (*Rutilus rutilus*) – różanka (*Rhodeus sericeus*), strzebla błotna (*Eupallasea percnurus*). Dwa ostatnie wymienione gatunki są w Polsce przedmiotem ochrony gatunkowej. Czebaczek może być też przyczyną wymiernych strat gospodarczych. Np. ekspansja populacji czebaczka w stawach karpiowych w Czechach spowodowała zmniejszenie obfitości bazy pokarmowej dla hodowanych ryb, w efekcie czego nastąpił wzrost kosztów produkcji karpia *Cyprinus carpio* o 100%. Czebaczek amurski jest zjadany przez drapieżne gatunki ryb, będące przedmiotem gospodarki rybackiej, lecz nie równoważy to jego negatywnego wpływu.